

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA
DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII
СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ
ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL FOR PREVENTING AND ELIMINATING
DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Legea cu privire la asigurarea egalității

Versiunea ușor de citit și ușor de înțeles

Empowered lives.
Resilient nations.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

IRP
Institutul de Reforme Penale

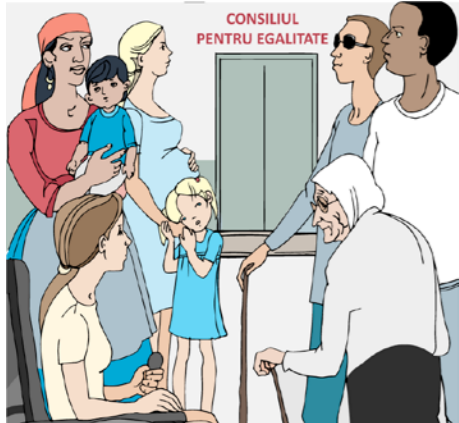
Membrii echipei de adaptare în format ușor de citit și ușor de înțeles a Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012:

Gheorghe Zastavnețchi	AO Centrul „Speranța” – adaptare text în format ușor de citit și ușor de înțeles
Emilia Zastavnețchi	AO Centrul „Speranța” – coordonare focus grupuri de validare a textului
Olga Bulmaga	Consiliul pentru Egalitate – verificare a corespunderii textului adaptat conform sensului juridic
Irina Voloșin	Ilustratoare
Tipar	Smart UP

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului „Egalitatea pe înțelesul nostru”, elaborat și implementat de către Consiliul pentru Egalitate cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Programul dat este realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Formulările exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere sau politicile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare sau ale Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei.

Această carte este Legea despre asigurarea egalității

Legea este un document cu reguli care îmbunătățesc viața oamenilor.

Această lege lămurește ce este discriminarea și unde poți să ceri ajutor dacă cineva s-a comportat urât cu tine.

Această carte este scrisă într-o formă ușor de citit și ușor de înțeles.

Desenele sunt folosite pentru a lămuri unele lucruri.

Dacă nu înțelegi ce este scris în această carte, poți cere ajutorul unui prieten sau al familiei.

Articolul 1. De ce avem nevoie de această lege

Această lege spune că toți oamenii care se află în Republica Moldova sunt egali peste tot în drepturi, la magazin, la spital, în transport.

Articolul 1. De ce avem nevoie de această lege

Această lege nu dă voie oamenilor să se comporte urât unii cu alții:

- din cauza culorii pielii, limbii pe care o vorbesc sau țara unde s-au născut
- pentru că au o anumită credință sau părere
- pentru că sunt bărbați sau femei, copii sau bătrâni
- pentru că au o dizabilitate
- sau pentru că votează un partid

În această lege nu se spune nimic despre cum trebuie să fie căsătoria, în ce trebuie să crezi și cum trebuie să adopți un copil.

Articolul 2. Cuvinte noi

În această lege vei întâlni câteva cuvinte noi.

- **Discriminare** este atunci când cineva se comportă urât cu alți oameni, îi înjosește sau nu le dă voie să intre undeva.

Comportamentul urât poate fi:

- din cauza culorii pielii sau limbii pe care o vorbește
- din cauza țării unde s-a născut

Articolul 2. Cuvinte noi

Comportamentul urât poate fi:

- pentru că are o anumită credință sau părere
- pentru că este bărbat sau femeie, copil sau bătrân
- pentru că are o dizabilitate
- sau pentru că votează un partid.

- **Discriminare directă** este atunci când cineva se comportă urât cu tine din cauza că ai o anumită credință sau pentru că ești bărbat sau femeie ori că ai o dizabilitate.

Li se poate întâmpla și altor persoane.

De exemplu, persoanelor care au o culoare a pielii diferită sau persoanelor bătrâne.

- **Discriminare indirectă** este atunci când se fac reguli pentru toți oamenii la fel fără să-și dea seama că unii oameni nu se simt bine din cauza acestor reguli.

De exemplu, atunci când sunt construite scări pentru a intra în magazin, frizerie sau școală, dar pe aceste scări nu se pot urca persoanele în scaun rulant sau mamele cu copii mici în cărucior.

Articolul 2. Cuvinte noi

- Un alt fel de discriminare este atunci când cu tine sau cu alte persoane se comportă urât sau te înjosec pentru că ai un prieten cu dizabilități sau pentru că seamănă cu cineva care are o dizabilitate. Aceasta se numește **discriminare prin asociere**.

- **Segregare rasială** este atunci când oamenilor nu li se dă voie să intre în școli, spitale, magazine pentru că se deosebesc de majoritatea oamenilor din țară, de exemplu au o anumită culoare a pielii sau sunt romi.

- De fiecare dată când cineva te înjosește, pentru că ești femeie sau pentru că vorbești o anumită limbă sau ai o dizabilitate se numește **hărțuire**.

Articolul 2. Cuvinte noi

- **Instigare la discriminare** este atunci când cineva le spune oamenilor să te înjosească sau să se comporte urât cu tine sau cu prietenii tăi pentru că ai o anumită părere sau ai o dizabilitate sau pentru că votezi un partid.

- **Victimizare** se întâmplă atunci când cineva se comportă urât cu tine pentru că ai depus o plângere la Consiliu sau în judecată pentru că a încălcat ce este scris în această lege.

- Statul ajută persoanele sau grupurile de persoane care se descurcă mai greu în societate până când le va fi mai ușor.

Acest lucru se numește **măsuri pozitive**.

O **măsură pozitivă** este atunci când statul ajută firmele care iau la lucru persoane cu dizabilități.

Articolul 2. Cuvinte noi

- **Acomodare rezonabilă** este atunci când sunt făcute schimbările de care au nevoie persoanele cu dizabilități sau alte persoane pentru ca acestea să se descurce mai ușor în viață.

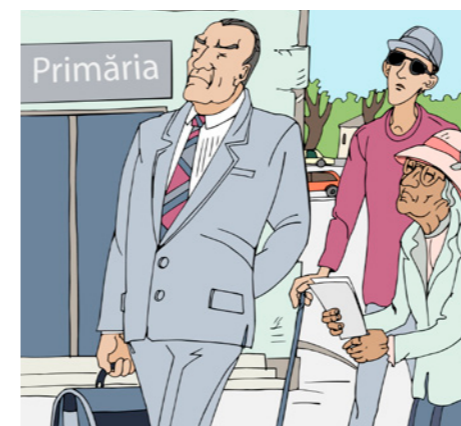
De exemplu, unele persoane cu dizabilități care sunt în scaun rulant au nevoie de uși mai largi pentru a intra în magazine sau spitale, persoanele cu dizabilități intelectuale au nevoie de o informație mai simplă pentru a o înțelege.

Articolul 3. Cine trebuie să respecte această lege

Regulile scrise în această lege trebuie respectate de fiecare persoană, chiar și de conducerea primăriilor, spitalelor, școlilor, grădinițelor, magazinelor.

Articolul 4. Comportamente grave ale oamenilor

Cel mai grav este atunci când conducerea țării sau primarii se comportă urât sau înjosec unele persoane pentru că au o dizabilitate, vorbesc o anumită limbă sau votează un partid.

Articolul 4. Comportamente grave ale oamenilor

Este foarte grav atunci când la televizor, în ziare sau pe stradă se spun sau se scriu cuvinte urâte despre femei sau bărbați, despre tineri sau bătrâni, despre oamenii care au o dizabilitate.

Dacă o persoană este femeie de etnie romă și cu ea se comportă urât este foarte grav.

Este foarte urât dacă o persoană este înjosită de mai multe ori.

Articolul 5. Cum putem opri comportamentul urât

Această lege spune ce putem face ca oamenii să nu se comporte urât unii cu alții.

Statul ajută persoanele sau grupurile de persoane care se descurcă mai greu în societate până când le va fi mai ușor.

Articolul 5. Cum putem opri comportamentul urât

Comportamentul urât mai poate fi oprit prin împăcarea persoanelor care au avut o neînțelegere.

Persoanele care se comportă urât cu alte persoane sunt pedepsite.

Persoana cu care s-a comportat urât sau a fost înjosită poate primi scuze sau bani.

Articolul 6. Comportamentul urât nu se permite

Această lege nu permite nici un fel de comportament urât asupra oamenilor.

Statul nu are dreptul să facă legi care încalcă egalitatea în drepturi a oamenilor, iar dacă se va face acest lucru, persoanele vinovate vor fi pedepsite.

Articolul 7. Nu se permite comportamentul urât la muncă

Această lege nu permite comportamentul urât la muncă:

- din cauza culorii pielii sau limbii pe care o vorbește
- din cauza țării unde s-a născut
- pentru că are o anumită credință sau părere
- pentru că este bărbat sau femeie, tânăr sau bătrân
- pentru că are o dizabilitate
- pentru că votează un partid.

Această lege interzice ca persoanele să fie tratate pe nedrept atunci când doresc să lucreze.

Angajatorii sunt persoanele care ne dau locuri de muncă.

Angajatorii nu au dreptul să facă deosebire între oameni atunci când caută lucrători.

Angajatorii nu au dreptul să nu primească o persoană care dorește să lucreze sau să învețe mai multe despre profesie fără să-i lămurească de ce nu a primit-o.

Articolul 7. Nu se permite comportamentul urât la muncă

Angajatorii nu au dreptul să-ți plătească mai puțini bani dacă ai lucrat la fel ca și colegii tăi.

Angajatorii nu au dreptul să-ți dea mai mult de lucru pentru că ai o dizabilitate, vorbești altă limbă sau ești mai tânăr.

Angajatorii nu au dreptul să te înjosească sau să te numească urât.

Această lege spune că angajatorii nu au dreptul să-ți ceară mai multe documente decât atâtea câte sunt scrise în lege.

Angajatorii trebuie să arate la toți lucrătorii regulile care spun că toți oamenii sunt egali în drepturi și șanse.

Articolul 7. Nu se permite comportamentul urât la muncă

Sunt unele profesii pe care nu toți oamenii le pot face.

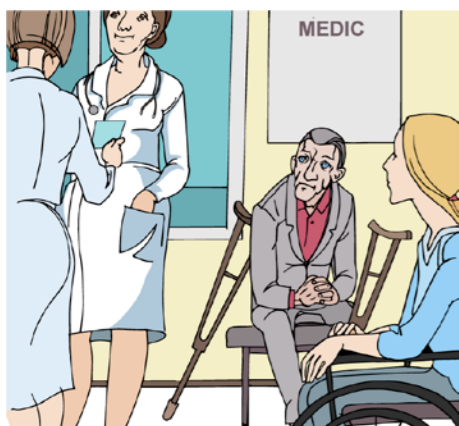
De exemplu, dacă este nevoie să ridici greutate mari, iar tu nu poți face acest lucru ar putea să nu te ia la lucru.

Poți fi refuzat să fii luat la muncă la anumite biserici, deoarece toți care lucrează în această biserică trebuie să aibă aceeași credință.

Articolul 8. Nu se permite comportamentul urât la medic, poliție, în magazin

Această lege spune că nu se permite comportamentul urât cu oamenii în transport, la film, la poștă, la bancă sau la spital.

La fel oamenii nu trebuie să se comporte urât cu tine atunci când mergi la medic, la magazin, la primărie sau la asistentul social.

Articolul 9. Nu se permite comportamentul urât în învățământ

Toți oamenii au dreptul să învețe.

Această lege nu dă voie ca cineva să se comporte urât cu tine la grădiniță, școală sau când dorești să înveți ceva.

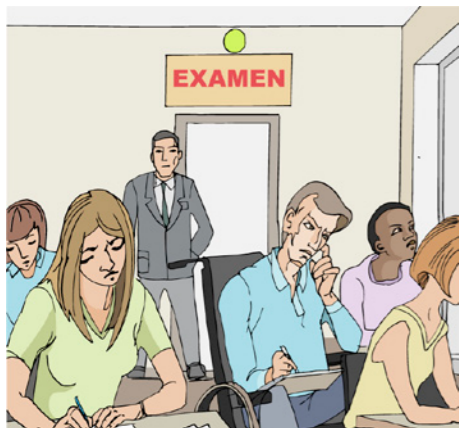
Școlile și grădinițele fac tot ce le stă în puteri pentru ca toți copiii să se simtă bine.

Școlile și grădinițele vor avea grijă ca atunci când pregătesc lecțiile sau cărțile să nu facă diferențe între oameni.

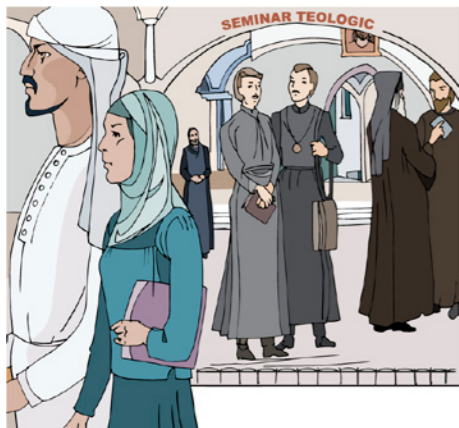

Articolul 9. Nu se permite comportamentul urât în învățământ

Atunci când ai examen trebuie să primești șanse egale cu ceilalți.

Profesorii sunt învățați cum să aibă grijă ca toți copiii din școală să se simtă bine.

Această lege mai spune că o școală unde se învață o anumită credință poate să nu permită unei persoane să învețe în ea dacă aceasta are o altă credință sau dacă nu este gata să respecte regulile acestei școli.

Școlile pot să nu înscrie unele persoane la lecții dacă ele încă nu sunt pregătite.

Articolul 10. Cine ne poate apăra de comportamentul urât

Statul a făcut legi și **organizații** care ne pot apăra dacă cineva se comportă urât cu noi.

Organizațiile de la care putem cere ajutor sunt **Consiliul pentru Egalitate, ministerele, primăriile, judecătoriile.**

Articolul 11. Consiliul pentru Egalitate

Consiliul pentru Egalitate apără oamenii care au fost tratați pe nedrept sau înjosiți.

Dacă vei găsi scris în această carte cuvântul Consiliu să știi că acesta este **Consiliul pentru Egalitate.**

În acest Consiliu lucrează 5 persoane, care se numesc **membri.**

Membrii Consiliului sunt specialiști care apără drepturile tuturor oamenilor tratați pe nedrept.

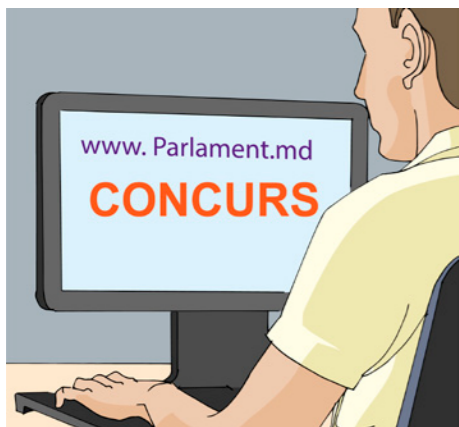

În Consiliu poate lucra orice persoană care este **cetățean** al Republicii Moldova.

Cetățean este persoana care are toate drepturile din țara noastră.

Pentru a lucra la Consiliu trebuie să absolvești o universitate și să fii apărător al drepturilor omului. La fel trebuie ca oamenii să te stimeze.

Articolul 11. Consiliul pentru Egalitate

Pentru a fi membru în Consiliu trebuie să participi la un concurs.

Despre alegerea de noi membri în Consiliu se va spune cu o lună înaintea concursului, pe pagina de internet a Parlamentului.

După ce se termină concursul se vor alege cele mai bune persoane.

Membrii Consiliului primesc salarii pentru fiecare ședință.

Dacă un membru din Consiliu nu își face bine treaba, acesta nu va mai face parte din Consiliu.

Acest Consiliu este condus de o persoană numită **președinte**.

Membrii Consiliului sunt ajutați de alți lucrători ai Consiliului.

Articolul 12. Mai jos veți afla cu ce se ocupă Consiliul pentru Egalitate

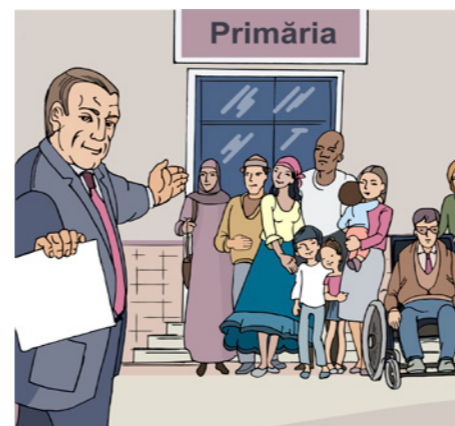

- **Consiliul** studiază dacă legile sunt făcute pentru toți oamenii și dacă respectă toți oamenii.

Articolul 12. Mai jos veți afla cu ce se ocupă Consiliul pentru Egalitate

- **Consiliul** dă idei de îmbunătățire a legilor care apără oamenii de comportament urât și înjosire.
- **Consiliul** are grijă ca legile noi care se scriu să respecte regulile scrise în această carte.
- **Consiliul** observă dacă legile au grijă de toți oamenii.

- **Consiliul** adună informații despre cât de des oamenii se comportă urât și arată această informație în cărți sau la televizor.
- **Consiliul** propune conducerii satelor și orașelor cum să oprească comportamentul urât al oamenilor.

- **Consiliul** ajută oamenii să înțeleagă că comportamentul urât față de alte persoane este un lucru rău.
- **Consiliul** lucrează cu organizații din alte țări pentru a opri comportamentul urât între oameni.

Articolul 12. Mai jos veți afla cu ce se ocupă Consiliul pentru Egalitate

- **Consiliul** primește plângeri de la persoanele cu care cineva s-a comportat urât sau care au fost înjosite.

- **Consiliul** observă dacă primarii, directorii de școli, spitale sau miniștrii au avut un comportament urât. Consiliul va lua măsuri ca aceste persoane să fie pedepsite.

- **Consiliul** ajută oamenii să se împace după ce au avut un comportament urât.

Articolul 12. Mai jos veți afla cu ce se ocupă Consiliul pentru Egalitate

- **Consiliul** trebuie să scrie o informație despre comportamentul urât al oamenilor.

Această informație este prezentată Parlamentului în fiecare an până la data de 15 martie.

Informația despre comportamentul urât al oamenilor o putem găsi pe internet la adresa www.egalitate.md.

Articolul 13. Cum depui o plângere la Consiliu

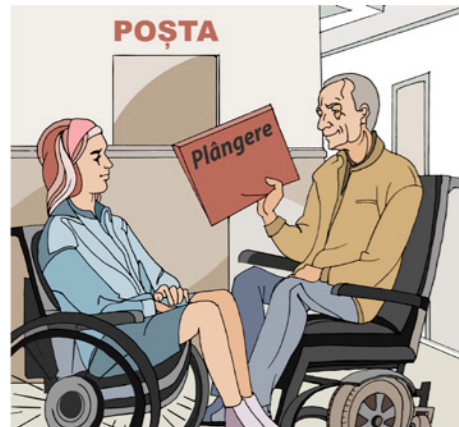
Consiliul ia măsuri dacă vede un comportament urât.

Persoanele, organizațiile care apără drepturile lucrătorilor și a omului pot anunța **Consiliul** despre un comportament urât.

Plângerea despre comportamentul urât al unei persoane sau a unei organizații trebuie prezentată la **Consiliul pentru Egalitate**.

Articolul 13. Cum depui o plângere la Consiliu

Consiliul primește plângeri pe foaie sau prin internet la următoarele adrese:

- prin poștă **Republica Moldova, MD-2004, Chișinău, bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt, numărul 180, oficiul 405**
- prin poșta electronică: **info@egalitate.md**
- prin fax **022 212 817**
- sau te poți înscrie la o întâlnire cu membrii Consiliului dacă suni la acest număr de telefon 022 212 817

Articolul 13. Cum depui la Consiliu o plângere despre un comportament urât

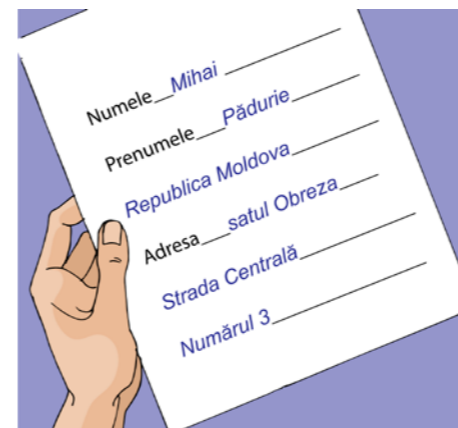
O plângere este corectă dacă descrie care a fost comportamentul urât și cum s-a întâmplat.

Articolul 13. Cum depui la Consiliu o plângere despre un comportament urât

La fel o plângere **corectă** trebuie să aibă niște dovezi.

Dovezile pot fi poze, video sau ceva scris care arată comportamentul urât.

În plângere trebuie scrise numele și adresa persoanei care depune plângerea.

Plângerea poate fi depusă timp de 1 an după ce a avut loc comportamentul urât.

Poți depune o plângere și la judecată.

Articolul 14. Consiliul poate să nu primească unele plângeri

Consiliul nu va primi plângerea dacă în ea nu este scris numele și adresa persoanei care a depus plângerea.

Consiliul nu va primi plângerile care nu descriu comportamentul urât sau nu au dovezi.

Consiliul nu va primi nici o plângere care a mai fost o dată trimisă și nu are dovezi noi.

Dovezile pot fi poze, video sau ceva scris care arată comportamentul urât.

Articolul 15. Cum se analizează o plângere

Consiliul va analiza plângerea timp de **90 zile**.

Consiliul are dreptul să întrebe persoanele care au avut un comportament urât cum s-a întâmplat situația.

Persoanele despre care s-a scris că au avut un comportament urât trebuie să arate Consiliului că nu sunt vinovate de comportamentul urât.

Persoanele sau organizațiile trebuie să prezinte Consiliului toate documentele și lămuririle despre comportamentul urât scris în plângere.

Articolul 15. Cum se analizează o plângere

Dacă persoana care a avut un comportament urât nu va da informațiile cerute, Consiliul va crede că persoana are ceva de ascuns.

Consiliul hotărăște dacă a fost sau nu un comportament urât din partea unor persoane. Pentru aceasta este nevoie ca membrii Consiliului să fie de acord.

Membrii Consiliului dau o hotărâre despre comportamentul care a fost scris în plângere.

Persoana care a depus plângerea și cea care a avut un comportament urât va primi hotărârea Consiliului.

Hotărârile Consiliului se pun pe pagina de internet www.egalitate.md.

Consiliul se poate adresa în judecată pentru a cere ca persoana care nu și-a corectat comportamentul urât să fie pedepsită.

Articolul 15. Cum se analizează o plângere

Dacă comportamentul urât a avut loc la școală, la locul de muncă, la magazin, la spital, Consiliul se poate adresa în judecată pentru ca persoana să fie pedepsită.

Dacă comportamentul urât al persoanei este unul grav, Consiliul trimite plângerea la poliție.

Comportamentul este grav atunci când este făcut de primari, de presă sau de mai multe persoane.

Articolul 16. Ce fac primăriile și ministerele pentru a opri comportamentul urât

Primăriile și ministerele iau măsuri pentru a opri comportamentul urât al oamenilor.

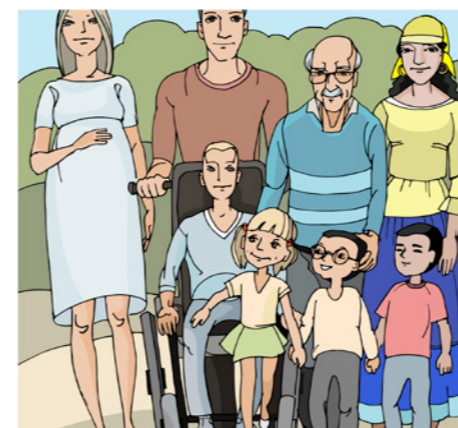
Consiliul, primăriile și conducerea țării ajută oamenii să înțeleagă că nu se poate să ai un comportament urât.

Articolul 17. Răspunderea pentru comportamentul urât

Comportamentul urât și jignitor este pedepsit după legile din țara noastră.

Articolul 18. Persoanele pot cere apărare în judecată

Orice persoană care crede că a fost jignită sau că cineva s-a comportat urât cu ea poate să ceară ajutor și apărare în judecată.

Persoana poate cere ajutor de la judecată dacă i-au fost încălcate drepturile.

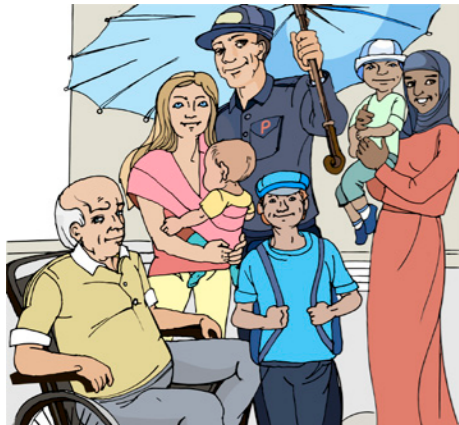

Persoana poate cere de la judecată ca situația pentru care a fost jignită să nu se mai repete.

Persoana poate cere de la judecată pentru a reveni la viața normală.

Persoana poate cere de la judecată să i se întoarcă banii cheltuiți pentru judecată și alte pierderi suferite.

Articolul 18. Persoanele pot cere apărare în judecată

Organizațiile care apără drepturile oamenilor pot cere de la judecată protejarea persoanelor care au fost jignite.

Persoana cu care s-a comportat urât poate cere de la judecată să nu arate la nimeni numele și datele despre ea.

Articolul 19. Cum se dovedește comportamentul urât

Persoana care trimite o plângere în judecată trebuie să dovedească că într-adevăr a fost discriminată din cauza: culorii pielii sau a limbii pe care o vorbește; țării unde s-a născut; că are o dizabilitate sau pentru că votează un partid.

Persoana care a avut un comportament urât trebuie să arate la judecată că comportamentul său nu a fost unul greșit.

Articolul 20. Cât timp ai ca să depui o plângere în judecată

Plângerea în judecată poate fi depusă timp de 1 an după ce a avut loc comportamentul urât.

Articolul 21. Plata pentru judecată

Persoanele care depun o plângere în judecată pentru că cu ele s-au comportat urât sau că au fost înjosite nu plătesc bani.

Articolul 22. De unde se iau bani pentru a opri comportamentul urât

Statul dă bani Consiliului, ministerelor și primăriilor pentru a lua măsuri cu comportamentele urâte.

Pentru a opri comportamentul urât al oamenilor pot fi folosiți și alți bani.

Articolul 23. De când este această lege

Această lege este din 1 ianuarie 2013.

Conducerea țării va avea grijă ca toate legile din țara noastră să apere oamenii de comportamente urâte.